

Dnes v čísle:

Konference o fenomenologii
Mladí slavisté v Kaziměři
Město Olomouc financuje
výzkum svých dějin
Vídeň a Češi (nejen na
univerzitě)
Otevřený dopis

Žurnál

7

Ročník 10 • Vychází 3. listopadu 2000

K otázkám antisemitismu ve spisech mimořádných lidových soudů

Ve dnech 26. a 27. 10. se konal na Katedře historie FF UP odborný seminář o antisemitismu a židovské problematice ve spisech mimořádných lidových soudů a trestních komisí okresních národních výborů. Sjelo se na třicet odborníků z celé České republiky, kteří ve svých referátech podali první analýzy fenoménu českého, ale i sudetoněmeckého antisemitismu za druhé světové války. Jak řekl na slavnostní večeri autor základní práce o poválečném retribučním soudnictví M. Borák, „na problematiku poválečných retribučních se nabalují další zajímavé aktivity, nyní výzkum antisemitismu mezi obžalovanými před mimořádnými lidovými soudy“. Je potěšující, když spisy mimořádných lidových soudů začínají být využívány pro výzkum i v dalších oblastech. Jde opravdu o velmi zajímavý pramenný materiál, dosud však ve větším měřítku nevyužitý.

Na semináři vystoupilo 17 specialistů, kteří se zabývají židovskou problematikou, ale i materiály, jež se týkají českých fašistů či jiných skupin protektorátního obyvatelstva a jejich podílu na židovské expropriaci. Tak např. O. Krejča podal zasvěcenou analýzu dokumentu z padesátých let, který si o českých fašistech vypracovala státní bezpečnost, J. Pešková referovala o fondu Národního souručenství. Většina

Foto -tj-

referátů se však zabývala hlavním tématem semináře. Postupně byly předvedeny geograficky různorodé sondy do fondů mimořádných lidových soudů. K. Kočová, postgraduální studentka z Hradce Králové,

Dokončení na str. 2

Umělecké debaty na UP

Přednášky a diskuse o současném umění pořádané Katedrou výtvarné výchovy PdF UP v průběhu loňského školního roku pokračují i v tomto semestru. První z nich je pod názvem *Návštěvy v ateliérech* připravena na úterý 7. 11. do kongresového sálu PFF UP (Šmeralova ul.). Zájemci budou moci shlédnout videozáznamy o práci současných významných umělců, kteří působí jako pedagogové na vysoké škole: malíř prof. P. Nešleha (ateliér malby na VŠUP Praha), sochař, učitel, grafik, malíř, básník prof. J. Koblasa (Vysoká škola umění v Kielu, Německo), „převozník“ do světa umění, kreslíř, malíř i sochař prof. B. Jirků (ateliér figurální kresby VŠUP Praha).

K diskusí, na které přislíbili účast pedagogové Katedry výtvarné výchovy PdF UP doc. D. Puchnarová, Mgr. D. Jedlička, doc. J. Herynek, Mgr. J. Bébarová a další, jsou zvaní olomoučtí umělci i studenti UP všech fakult.

O dalších pokračováních Uměleckých debat na UP budeme informovat v některém z dalších čísel Žurnálu UP.

-red-

Toto číslo Žurnálu UP vychází s přílohou věnovanou zahájení dalšího ročníku Univerzity třetího věku (str. I-IV).

Zbrojnice má problémy s vlhkostí

Již rok slouží studentům, pedagogům a zaměstnancům UP nově zrekonstruované prostory tereziánské Zbrojnice, v níž sídlí Informační centrum UP. Jeho součástí je Ústřední knihovna UP, Vydavatelství UP a Centrum výpočetní techniky UP. V objektu jsou umístěna i dvě další pracoviště UP – Centrum otevřeného a distančního vzdělávání a Archiv UP.

A právě posledně zmíněná instituce začala mít nemalé problémy. Podzemní prostory, v nichž jsou uloženy archiválie, trpí značnou vlhkostí. „Situace v našem archivním depozitáři je velmi špatná. Dochází k masivnímu opadávání malby i omítky, v letních

měsících dosahovaly hodnoty vlhkosti enormních hladin, přestože instalovaná vzduchotechnika pracovala na nejvyšší výkon a použili jsme i přídatné zařízení,“ uvedl ředitel Archivu UP PhDr. P. Urbásek.

Jak nám sdělil vedoucí provozně-technického oddělení UP Ing. V. Gren, jedná se o velmi nepříjemnou záležitost, která se řeší. Poškozená místa si již prohlédli projektanti, kteří by měli v brzké době navrhnout a nově provést sanaci zdiva. „Pro nás bude uvažovaná kompletní sanace omítek znamenat další dvojí stěhování, což jsou minimálně dva měsíce práce,“ dodal k stávající situaci P. Urbásek.

-ano-

Vydavatelství UP na knižním veletrhu LIBRI 2000 – OLOMOUC

Letošního olomouckého knižního veletrhu se ve dnech 25. – 27. 10. zúčastnilo cca 100 prodejců a vystavovatelů, mezi nimiž nechybělo naše Vydavatelství UP. V letošním roce jsme naši účast pojali jako výstavu nejen nejnovějších, ale také nejzajímavějších

foto -Archiv VUP-

titulů z produkce Vydavatelství UP. Celkem jsme zde ve dvou prosklených vitrínách, které jsme měli k dispozici, představili 77 různých publikací, skript a učebních textů. Ve stánku bylo rovněž umístěno deset druhů dárkových předmětů (suvénýrů) s logem UP, např. deštníky, hrníčky, kravaty, čepice, trika aj., které také přispěly k propagaci UP a zároveň ukázaly možnost, jak nákupem těchto předmětů vyjádřit pocit soualežitosti s významnou olomouckou vzdělávací institucí.

Doufáme, že tuto prodejní výstavu navštívilo i mnoho studentů a zaměstnanců univerzity, kteří tak měli možnost seznámit se s nejnovější knižní produkcí vystavovatelů, tj. nakladatelů a vydavatelů, kteří se výstavě zúčastnili. I když se naše vydavatelství v letošním roce prezentovalo pouze jako vystavovatel, potěšilo nás, že mnoho návštěvníků výstav, ať již přímo na výstavě, nebo i mimo ni, hodnotilo výstavku našeho vydavatelství jako velice zdařilou, neboť dokázala vkusně nabídnout to nejlepší, co v současnosti Vydavatelství UP produkuje.

-fm-

Libri a akademická obec

Letošní knižní veletrh *Libri 2000* byl opět jednou z příležitostí, jak prezentovat olomouckou univerzitu v hanácké metropoli a olomouckém regionu. Bohatou nabídkou se představilo nejen Vydavatelství UP; členové akademické obce UP se podíleli také na koncepci a realizaci programu *Literárního festivalu* a Dnů česko-polské kultury Olomouc/Vratislav, které v rámci olomouckého knižního veletrhu proběhly.

V aule FF UP se 25. 10. sešli bývalý polský velvyslanec v ČR J. Baluch (na snímku vpravo), redaktor *Středoevropských novin* a deníku *Gazeta Wyborzca* A. Kaczerowski (na snímku vlevo), komentátor polského týdeníku *Polityka* a rozhlasové stanice *BBC* A. Szostkiewicz a prof. J. Jařab, bývalý rektor UP, k debatě na téma *Národní kultury v době evropské integrace*. V inspirativní diskusi se její účastníci nejprve věnovali hodnocení polské účasti na letošním frankfurtském knižním veletrhu, poté se zaměřili na

Dokončení na str. 3

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Děkan Přírodovědecké fakulty UP v Olomouci vypisuje

výběrové řízení

na obsazení míst

– **vedoucího Katedry matematické informatiky;**

požadavky: jmenování profesorem, jmenování docentem nebo habilitace v oboru, praxe a publikační činnost, znalost cizího jazyka, občanská bezúhonnost;

– **profesora informatiky;**

požadavky: profesor v oboru, praxe a publikační činnost, znalost cizího jazyka vítána, občanská bezúhonnost;

– **docenta informatiky;**

požadavky: jmenování docentem nebo habilitace, praxe a publikační činnost, znalost cizího jazyka vítána, občanská bezúhonnost;

– **odborní asistenty a asistenty informatiky v odborných zaměřeních** softwarové inženýrství, DTP a prezentace, informační a distribuované systémy, počítačová grafika, metodika a didaktika VT;

požadavky: vysokoškolské vzdělání v oboru, předpoklady pro pedagogickou a vědecko-badatelskou činnost, občanská bezúhonnost, přednost mají uchazeči s ukončeným doktorským studijním programem;

– **lektory k výuce základů počítačové gramotnosti pro neinformatické studijní programy a obory;**

– **správce počítačové sítě;**

požadavky: ukončené VŠ vzdělání v oboru nebo středoškolské vzdělání, znalost operačních systémů Microsoft Windows a NT-Windows, občanská bezúhonnost;

– **odborního asistenta pro oddělení biofyziky;**

– **2 místa odborných asistentů pro Katedru analytické chemie se zaměřením na elektroanalytické metody a separační metody;** požadavky: ukončené doktorské studium, praxe v oboru biofyziky a analytické chemie, publikační činnost, morální bezúhonnost.

Předpokládaný nástup 1. 1. 2001. Příhlašku doloženou životopisem, osobním dotazníkem, doklady o vzdělání, přehledem odborné praxe a seznamem publikační činnosti zašlete do čtyř týdnů po zveřejnění v tisku na osobní oddělení PŘF UP, Tř. Svobody 26 Olomouc 771 46.

Doc. J. Lasovský, CSc.,
děkan PŘF UP

žen několik řádků

Opět listopad

Přišel listopad, opět se uzavírají soutěže o Cenu rektorky a Klubu absolventů a příznivců UP určené studentům UP za výsledky jejich tvůrčí práce v nej-různějších oborech. Jejich smyslem je veřejně ocenit a pochválit vybrané studenty za mimořádné výsledky jejich práce vědecké a umělecké. Opět jim budou ceny uděleny na slavnostním zasedání vědeckých rad UP v aule Filozofické fakulty (22. 11.), opět společně s předáním diplomů absolventům doktorského studia a novým docentům, tentokrát ještě se zvláštním uznáním pro autory vědeckých monografií.

Má něco do sebe tento slavnostní akt. Je důstojným završením dlouhodobého pracovního úsilí, něčím jako je inflexní bod na křivce životní dráhy, v němž se mladý člověk dostává do jiného postavení a otevírají se mu nové možnosti. Je výrazem pozornosti a zájmu univerzity o kvalitu našeho vědeckého a odborného dorostu a o vědecké výsledky pedagogů UP. Což v době krize panující na českých vysokých školách není věc snadná ani samozřejmá.

M. Hejtmánek

Konference o fenomenologii

U příležitosti 100. výročí vydání *Logických zkoumání* Edmunda Husserla pořádá Katedra filozofie FF UP ve dnech 14. – 19. 11. 2000 mezinárodní konferenci s názvem *Budoucnost fenomenologie – 1000 let fenomenologického bádání*. Konference chce poskytnout prostor pro názory a diskuse, jimiž se vyznačuje současné fenomenologické bádání a které budou v příštích letech určovat jeho další směr. Jednotlivé příspěvky by měly ukázat, co lze v budoucnu očekávat od fenomenologických výzkumů ve filozofickém, ale i prakticky vědeckém a vůbec kulturním a společenském ohledu. Na organizaci konference se podílejí rovněž Deutsche Gesellschaft für Phänomenologische Forschung (Karl-Heinz Lembeck), Department of Philosophy, McGill University Montreal (Phil Buckley) aj.

Konference bude probíhat v aule Filozofické fakulty UP. Její součástí bude i slavnostní odhalení pamětní desky Edmunda Husserlovi v jeho rodném městě Prostějově.

-red-

Stipendia pro zájemce o pobyty na německých univerzitách

Nadace Roberta Bosche pod záštitou organizace *Deutsches Studentenwerk* nabízí stipendia deseti českým absolventům vysokých škol, kteří budou ve školním roce 2001/2002 působit v Německu jako konzultanti. V rámci tohoto programu, který si klade za cíl podpořit kulturní výměnu mezi Německem a Českou republikou, vedou čeští konzultanti na německých univerzitách kurzy českého jazyka, konverzační kroužky, radí německým studentům, kteří uvažují o studiu v České republice, organizují kulturní a společenské akce. Na oplátku se čeští konzultanti se seznámí s životem, historií a kulturou Německa. Kandidáti musí být občany České republiky, absolventy některé české vysoké školy a musí umět dobře německy slovně i písemně. Měsíční stipendium 1 500 DM pokrývá náklady na stravu a ubytování, zdravotní pojištění je hrazeno z prostředků *Deutsches Studentenwerk*.

Příhlašky jsou k dispozici u referentek zahraničních styků fakult nebo v Kanceláři zahraničních styků RUP. Příhláset se lze do 28. 2. 2001 na adrese *Deutsches Studentenwerk Tutorenprogramm*, Weberstr. 55, D-53113 Bonn, Spolková republika Německo, tel: +49/228/2690622, fax: +49/228/2690630, e-mail: dsw@studentenwerke.de.

Další informace jsou k dispozici na adrese: www.studentenwerke.de.

-jh-

Informace nejen pro hispanisty

Velvyslanectví republiky Venezuela nabízí hispanistům, cestovatelům a všem dalším zájemcům informace o Venezuele a zve k návštěvě webových stránek www.vol.cz/embavenezuela, knihovny velvyslanectví (Praha 1, Jánkův vršek 2) a informuje, že na Filozofické fakultě UK v Praze existuje knihovna Simona Bolívara. Diplomatičká mise zároveň nabízí asistenci a radu kulturního atašé velvyslanectví (tel: 02/5753 2211, 5753 3894).

-jh-

Lyžařská škola pro děti

Fakulta tělesné kultury UP – Akademik centrum pořádá *Lyžařskou školu pro děti ve věku 6 až 15 let*. Turnus A proběhne v průběhu čtyř sobot v lednu, turnus B čtyř sobot v únoru a turnus C čtyř sobot v březnu. Kurzy budou probíhat na Karlově nebo na Pradědu (dle výběru). Cena je 950 Kč (Karlov) a 1 050 Kč (Praděd). V ceně jsou zahrnuty čtyři výjezdy, výuka lyžování, doprava.

Informace a přihlášky: Mgr. H. Vyroubalová, tel: 5636452, 5636451; e-mail: vyroubal@fktknw.upol.cz

-red-

Seminář univerzitního Společenství

Ústav lékařské biofyziky LF UP, Katedra žurnalistiky FF UP a Katedra hudební výchovy PdF UP zvou na 6. seminář univerzitního Společenství pro studium *hlasu a řeči*, který se koná (s podporou výzkumného záměru CEZ: J14/98:N300000) dne 8. 11. ve 14 hod. v posluchárně Neurologické kliniky LF UP (I. P. Pavlova 13).

V průběhu semináře vystoupí mj. MUDr. O. Dlouhá, CSc. (*Vývojové poruchy řeči*), doc. S. Lachman, CSc., doc. J. Pešák, CSc. (*K morfologickému substrátu poruch lidské řeči*). aj. Součástí programu bude i projekce II. části filmu *Voice production* (doc. J. Pešák, CSc.).

-red-

Pozvánka Jazykovědného sdružení

Olomoucká pobočka Jazykovědného sdružení zve všechny zájemce na další přednášku, a to ve středu 8. 11. 2000 v 16.30 hod. (FF UP posluchárna 11, zadní trakt). Úvahu na téma *Odkud získávají výrazy ve větě pády?* proslaví prof. P. Karlík z Masarykovy univerzity v Brně. Úvodního slova se ujme prof. M. Komárek, předseda pobočky Jazykovědného sdružení.

-bb-

K otázkám antisemitismu...

Dokončení ze str. 1

takto analyzovala Mimořádný lidový soud v Liberci. D. Schallner (FF UP) se zabýval fondy mimořádných lidových soudů uloženými ve Státním oblastním archivu v Zámrsku. I. Galečková, studentka 5. ročníku historie na naší univerzitě, poukázala na malou četnost „židovských“ případů při jednáních Mimořádného lidového soudu v Olomouci. Zajímavý byl blok příspěvků, které se zabývaly trestními komisemi ONV v Praze, Prostějově, Přerově, Olomouci, Litovli, Šternberku, Záběhu, Rýmařově, Moravském Berouně, Šumperku, Velkém Meziříčí, Novém Městě na Moravě a Moravské Ostravě. J. Ryba, M. Crhová, M. Kružík, M. Jabůrek a A. Lněničková mohli díky svým speciálním sondám formulovat závěr, že spisy trestních komisí je nutno sledovat zejména v Praze. Naopak, jak ukázal precizní příspěvek M. Jabůrka o Jakubu Demlovi, jehož případ se ocitl před velkomeziříčskou trestní komisí, antisemitismus i takových postav, jakou tento známý katolický spisovatel bezesporu byl, se nestal pro trestní komisi nikterak přitěžující.

Seminář byl rámován příspěvky znalců mimořádných lidových soudů na moravskoslezském pomezí. M. Borák informoval o židovské problematice v archívech celé České republiky, D. Janák o mimořádném lidovém soudu v Opavě a J. Mašata o mimořádném lidovém soudu v Novém Jičíně. Páteční dopoledne bylo věnováno dvěma sondám. Ta první, přednesená H. Krejčovou, se týkala forem retribučního soudnictví na Slovensku. Druhá sonda – K. Jechové – se zabývala tzv. deníkem žalobce. Jde zřejmě o cestu, jak i bez analýzy celých rozsáhlých fondů MLS studovat židovskou problematiku na mnohem méně rozsáhlé pramenné bázi. Jak se však shodli účastníci semináře, tento materiál existuje bohužel jenom pro pražské lidové soudy.

Podle tvrzení samotných účastníků se seminář vydaří; s pozitivním ohlasem se zejména setkala komorní prostředí Trámového sálu a rozprava nad jasně vymezeným tématem. Zdá se, že i ve společenských vědách budou mít větší efektivitu malé, ale o to dělnější workshopy než velké konference pořádané k různým výročím a pro „zviditelňování“ institucí.

Příspěvky ze semináře, který organizace zajišťovala Konferenční servis UP, vyjdou ve Sborníku historických prací.

Mgr. D. Schallner,
Katedra historie FF UP

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

Mladí slavisté v Kaziměři

Ve dnech 2. – 4. 10. 2000 se v Kaziměři nad Vislou, malebném městečku na východě Polska, uskutečnilo již tradiční podzimní setkání jazykovědců POLYSLAV 4. Rádi jsme přijali pozvání organizátorů a představili jsme zúčastněné lingvistické obci grantový projekt UP „Speciální slovník češtiny pro cizince“, na němž v současné době pracujeme (spolu s PhDr. B. Bednaříkovou, Dr., hlavní řešitelkou projektu).

Evropské sdružení mladých slavistů POLYSLAV, čítající dnes 74 členů, bylo založeno před třemi lety z iniciativy dr. B. Wiemera z univerzity v Kostnici a dr. M. Gigera z univerzity v Curychu. Sdružení již uspořádalo slavistické konference v Kostnici, Berlíně a Toruni. Čtvrtou, v Kaziměři, připravil Institut Filologii Polskiej UMCS (Uniwersytet Marie Curie-Skłodowskiej).

Kromě mladých jazykovědců z Německa přijeli čtyři Češi (kromě nás též L. Hašová z Oddělení

stylistiky a lingvistiky textu a B. Vykypěl z Etymologického oddělení Ústavu pro jazyk český), čtyři Švýcaři a jeden Ital. Polsko reprezentovalo 20 osob. Zúčastnili se i oba zakladatelé sdružení.

O nosných tématech konference uvedl pro deník Gazeta Wyborcza jeden z pořadatelů, dr. P. Nowak z UMCS: „Diskutujeme o problematice gramatik jazyků slovanských i germánských, o teorii překladu, hovoříme o historii jazyků. Analyzujeme, jak skrze jazyk poznáváme a interpretujeme svět. Hovoříme o jazykové pragmatice: o reklamách, volebních kampaních, propagandě a médiích.“

Stejně jako materiály ze tří předešlých konferencí bude většina letošních příspěvků publikována v edici *Die Welt der Slaven*.

L. Korbélyiová, G. Pleska,
posлуhači 2. bloku jednooborové
české filologie na FF UP

Libri a akademická obec

Dokončení ze str. 1

otázky vyrovnání se s posttotalitní zkušeností v současné české a polské literatuře. K sancím národních kultur v postkomunistických zemích v éře globalizace uvedl A. Szostkiewicz dvě polohy extrémních názorů: darwinistický, zrcadlicí skeptický pohled na budoucnost národních kultur z aspektu svobodného trhu, v němž vítězí silnější, a izolacionismus, jenž naopak pramení z přehnané vysokého sebevědomí a nadřazenosti konkrétní národní kultury. Jak dále A. Szostkiewicz uvedl, jeho osobní optimistický scénář lze shrnout do novinářské zkratky: *V Polsku se cítím více jako Angličan, v Anglii více jako Polák, ve Spojených státech jako Evropan a v Evropě – se cítím dobře.*

O den později uváděl v kavárně olomouckého Muzea umění doc. Z. Pechal, CSc., z Katedry slavistiky FF UP besedu s názvem *Dnešní Rusko, jeho literatura a my*, ve které se představili L. Engelking, polský překladatel ruské literatury, a překladatelka A. Morávková z Univerzity Karlovy (na snímku zleva).

Ve stejný den proběhla v Literární kavárně v pavilonu E Výstaviště Flora beseda spojená s autorským čtením a autogramiádou německy píšícího tureckého spisovatele S. Ozdogana (na snímku); průvodním slovem provázela vedoucí Katedry germanistiky FF UP doc. I. Fialová, Dr.

Na podvečer 26. 10. připravil PhDr. L. Machala, CSc., z Katedry bohemistiky FF UP setkání s nakladatelstvím Petrov, jehož se zúčastnili M. Viewegh, M. Palla, M. Pluháček a Z. Zapletal (na snímku).

Dalšími pořady, na kterých se koncepčně podíleli členové akademické obce, byly také beseda s M. Markovičem a J. Štrasserem o slovenské kultuře, uvedení knihy polského historika C. Gliombika o dějinách česko-polských filozofických vztahů, beseda s polskými překladateli českých autorů aj.

-mav-, foto -tj-

O Hořícím domě v D-klubu

Ve středu 25. 10. 2000 se v již tradičním D-klubu mohli (nejen) studenti UP setkat s dramaturgem, autorem a režisérem D. Drábekem a jeho uměleckým kolegou D. Králem. Hlavním tématem diskuse byl připravovaný projekt „Hořící dům“ – první profesionální alternativní scéna v Olomouci. Ta bude mít od konce zimy (počátku jara) své působiště v Novém divadle v Hodolanech. Divadlo ale bude pouze jednou z mnoha aktivit, které se v hodolanském divadle budou konat. Své místo zde naleznou i výtvarné umění a hudba, vyloučeny nejsou ani filmové projekce. K dispozici jsou tři jedinečné prostory: aréna pro 150 diváků, foyer a pro nejrůznější vystoupení vhodný dvůr. Svůj ateliér zde naleznou výtvarníci a scénografové. Skladní prostor může být využit jako zkušební místnost pro kapely a v plánu je dokonce vybudování nahrávacího studia. David Drábek zdůraznil, že se počítá se spoluprací se studenty a několikrát nabídl všechny prostory hodolanského divadla k nejrozmanitějším činnostem a aktivitám.

Do Hořícího domu se tedy od jara přestěhují z Jazz Tibet Clubu představení studia Hořící žirafy. Budou

obnoveny některé inscenace, o které byli diváci vzhledem k nevyhovujícím prostorám po nějakou dobu ochuzeni (např. *Kosmická snídáně aneb Nebřenský*) a přidají se i představení nová. Studio se tak osamostatní od činohry Moravského divadla a získá finanční podporu města, které se také z velké části na celém projektu podílí.

Návštěvníci hodolanského divadla budou mít mimo jiné příležitost seznámit se s představeními hostujících „spřízněných“ souborů, pro začátek se počítá s ostravskou Arénou a ústeckým Činoherním studiem.

Hodolanské divadlo, od jara Hořící dům, se tedy stane centrem nejrůznějších uměleckých aktivit. Finančně je to projekt velice náročný. O tuto stránku věci by se mělo postarat již výše zmíněné město a různé granty. Doufáme, že se vše podaří, a Olomouc tak získá novou příležitost kulturního využití, která zde už tak dlouho chyběla.

I. Mítková, studentka V. ročníku FF UP

Tak vám povím...

Tak vám povím, že na UP máme znamenitý chemický dorost. Přednášky mladých pracovníků na konferenci Centra analytické chemie molekulárních struktur UP konané 25. 10. 2000 měly profesionální úroveň. Byla tu zřejmě zkušenost z vystoupení na odborných fórech tuzemských a zahraničních. Přednes spatra v časovém limitu, bez známek trémy, věcnost, pečlivé rozlišování prokázaného od předpokládaného, přesvědčivost argumentace při interpretaci výsledků, jasný úsudek kritického myšlení, orientace v řešené problematice na úrovni doby.

Osobní zaujetí pro výzkumnou práci provázelo prezentaci vybraných výsledků z pětileté spolupráce mladých autorů z LF a PŘF UP a Ústavu analytické chemie Akademie věd ČR. Dosažené výsledky byly

publikovány ve známých zahraničních časopisech a jen z jednoho tematického okruhu to bylo dvanáct prací vydaných v intervalu 1998–2000. Impozující oblouk poznání tu vede od teoretických měření v laboratorních experimentech k diagnostickým aplikacím v klinice metabolických nemocí a k odkrývání potenciálně léčebných, hepatoprotektivních účinků chemických látek rostlinného původu.

Profesoři V. Šimánek a Z. Stránský mohou být spokojeni a mít radost z výsledků svých mladých spolupracovníků. Dokázali, že Centrum se stalo vědeckou školou mladých talentů pracujících s tvůrčí invencí moderními instrumentálními technikami na aktuálních problémech aplikace analytické chemie v bioorganické chemii, biochemii a experimentální farmakologii. Někteří již mají gradus Ph.D., stali se docenty a podílejí se na pedagogické práci obou našich pracovišť.

Mělo by být prioritou univerzity udržet si tyto mladé pracovníky na akademické půdě koncepční personální politikou, neboť vědecké školy s mladými lidmi tohoto druhu jsou nejlepším, mezinárodně platným důkazem kvality a pevným základem profilace UP v intencích závěrů evaluační komise CRE.

Prof. M. Hejtmánek, DrSc.,
LF UP

Na snímku zleva doc. J. Lasovský, CSc.,
děkan PŘF UP, prof. Z. Stránský, CSc.,
prof. L. Dvořák, CSc., prof. V. Šimánek, CSc.

Foto -tj-

Z VĚDECKÝCH PRACOVÍŠŤ UP

Výzkum bakterií

MUDr. Petr Hejnar je odborným asistentem Ústavu mikrobiologie LF UP a jeho pracovním polem je diagnostika mikroorganismů, především bakterií – původců lidských onemocnění.

Cílem diagnostiky je určení bakteriálního druhu (species). Jak se to provádí?

Základem je kultivační vyšetření. Asepticky odebraný infekční materiál (moč, krev, hnis) z pacienta se inokuluje na umělé kultivační médium (krevní agar aj.) v Petriho misce. Následuje inkubace v termostatu při 37° C většinou do druhého dne. Mikroorganismy přítomné ve vzorku (např. bakterie, houby) se pomnoží a na povrchu kultivační pudy se objeví tzv. kolonie, které jsou viditelné pouhým okem. Následuje identifikace zachycených mikrobů. Prvním diagnostickým znakem je vzhled kultury. Všimáme si např. velikosti kolonií a jejich zbarvení (produkce pigmentu). Dále se provádí mikroskopické vyšetření, kterým většinou sledujeme barvitelnost mikrobů pomocí speciálních barvicích postupů. Hlavní roli v identifikaci bakterií podle rodu a druhu hrají doposud metody biochemické. Sterilním nástrojem (tzv. bakteriologickou klíčkou) se danou kulturou naočkují média s chemicky přesně definovaným složením. Na základě způsobu růstu mikroorganismů v těchto médiích je potom možné stanovit, jaké mají nároky na živiny, zda a jakým způsobem je metabolizují apod. Soubor takto zjištěných znaků morfologických, fyziologických, biochemických a dalších je druhově specifický a umožňuje bakterii identifikovat, tedy určit její rodové a druhové jméno.

Existují ještě jiné metody průkazu původců infekčních onemocnění?

Ano. Především sérologické, kdy neprokazujeme etiologické agens přímo např. již zmíněnou kultivací, ale nepřímou průkazem protilátek, které si proti němu tělo vytváří na svou obranu. Alternativou jsou ovšem i na tomto poli metody molekulárně biologické, které jsou však pro svou finanční náročnost obtížně využitelné v rutinní praxi tam, kde existují méně nákladné možnosti.

Co je předmětem vašeho výzkumu a co můžete říct o získaných výsledcích?

Mou výzkumnou činnost lze rozdělit zhruba do tří oblastí. Nejdůležitější z nich souvisí s tématem mého doktorského studia – Fenotypová charakteristika kmenů druhu *Stenotrophomonas maltophilia* různé provenience, se zvláštním zřetelem na citlivost k antibiotikům. Bakterie tohoto druhu se vyskytují v přírodním prostředí (povrchové vody, půda). V poslední době jsou však stále častěji izolovány z infekčních materiálů především hospitalizovaných nemocných. K rizikovým faktorům, které zvyšují možnost nákazy těmito mikroorganismy, patří např. léčba širokospektrými antibiotiky a krevní nádorová onemocnění. Ve výzkumu jsem se zaměřil především na neobvyklé vlastnosti *S. maltophilia*, týkající se citlivosti těchto mikrobů k antimikrobním preparátům. Uvedené bakterie se vyznačují odlišnou citlivostí k antibiotikům při různých kultivačních teplotách, častou nestabilitou výsledků získaných po 24 hodinové inkubační době (po jejím prodloužení na 48 hodin) a mnohými dalšími zvláštnostmi. Část výsledků již byla publikována (1–4). Uvažovány jsou další experimentální postupy, např. stanovení profilu mastných kyselin u kmenů vykazujících zmíněnou teplotní závislost, stanovení přirozené rezistence k antibiotikům u environmentálních kmenů *S. maltophilia* a jejich fenotypové porovnání s kmeny nemocničními pomocí nejrůznějších metod.

Další oblastí mého zájmu je sérologická diagnostika chlamydiových infekcí. Chlamydie jsou zvláštní skupinou mikroorganismů, dříve řazených mezi velké viiry. U člověka vyvolávají protrahované, často bez klinických příznaků probíhající infekce především močopohlavních a dýchacích cest. Stále častěji jsou zmiňovány v souvislosti s aterosklerózou, infarktem myokardu i zhoubnými nádory. Spolu s kolegy jsme zmapovali promotenost pacientů Fakultní nemocnice v Olomouci těmito mikrobem (u 1 270 nemocných bylo

provedeno celkem 1 502 vyšetření na průkaz chlamydiových protilátek tříd IgA, IgG, IgM) a poukázali na význam IgM protilátek pro diagnostiku aktivních infekcí (5, 6). V současné době se zabýváme studiem odchylek v protilátkové odpovědi na chlamydiovou infekci.

Ještě bych zmínil, že při rutinní diagnostické činnosti pro Fakultní nemocnici lze občas zjistit zajímavé skutečnosti a ty publikovat formou kazuistik. Tak vznikly články popisující zánět středního ucha způsobený bakterií druhu *Shewanella putrefaciens* nebo opakovanou nákazu parazitickým prvokem *Toxoplasma gondii* u sourozenců s latentní toxoplazmózou (7, 8).

Prezentoval jste výsledky na odborných konferencích?

V tomto roce jsem se aktivně (formou přednášky nebo posteru) zúčastnil (zúčastním) celkem sedmi odborných konferencí a sjezdů, z toho třech v zahraničí. Nejvýznamnějším z nich byl zřejmě 10th European Congress of Clinical Microbiology and Infectious Diseases ve Stockholmu.

Získal jste na výzkum finanční podporu?

Dosavadní výzkum je financován prostřednictvím Výzkumného záměru MSMT. V příštím roce se budu ucházet o grant u některé z celostátních grantových agentur.

-mh-

PŘEČETLI JSME JÁ VÁS

Ideje univerzity v minulosti a současnosti evropské kultury

Jagellonská univerzita v Krakově oslavuje v těchto dnech 600. výročí svého vzniku. Nežli byly roku 1576 zahájeny přednášky na olomoucké jezuitské akademii, směřovali mnozí Moravané za univerzitním vzděláním právě do Krakova.

Při jubilejním zasedání krakovské akademické obce 1. října 2000 v sále Krakovské filharmonie přednesl hlavní projev historik a exministr zahraničních věcí Polské republiky prof. Bronisław Geremek; z Geremkova projevu, věnovaného ideji univerzity v minulosti a současnosti evropské kultury, jsme přeložili a níže otiskujeme pasáž zabývající se „barbarstvím specializace“:

Výzvy naší doby, a to jak ty, jimž jsme s to náležitě porozumět, tak i ty, jež se sice objevují na horizontu, ale setrvávají v přítmi nejistoty, vyžadují nyní nové, kritické reflexe nad ideou univerzity. (...)

Model vysokoškolského učení se jeví jako dramaticky rozpolcený mezi potřebami specializace jak vědecké, tak i profesionální na jedné straně a jednotou vědy a současnou potřebou interdisciplinární integrace ve vědě i výuce na straně druhé. Vědecký pokrok vyžaduje nárůst specializace. Současní vědci by mohli opakovat po středověkém filozofovi, že jsou jako trpaslíci na ramenou obrů – tak velká je akumulace poznání v každé vědecké disciplíně. Vědecký pokrok však vyžaduje rovněž překračování hranic vědeckých disciplín, neboť právě na jejich křižovatkách povstávají nové myšlenky a závažné objevy. Moderní stát a moderní ekonomika potřebují stále větší počet odborníků – to je očividná pravda. Ale současně nastupuje zánik určitých odborností a objevují se nové, usktečující se rovněž zásadní proměny technologií a vědeckých poznatků, takže se specializované vzdělání získané prostřednictvím vysokoškolského studia ukazuje jako anachronické nebo neúčinné.

V takové situaci narůstá význam intelektuálního tréninku a tvůrčí zvidavosti, a právě jim může sloužit všeobecné vzdělání. Studium klasické kultury nebo také čisté matematiky může docela dobře podpořit

1. Stárek, I., Brož, M., Hejnar, P.: Choroby hlavy a krku (Head and Neck Diseases), 7 (2), 1999, 13–15.

2. Hejnar, P., Kolář, M., Hamal, P., Koukalová, D., Hájek, V.: Clin. Microbiol. Infect. 6 (Suppl. 1), 2000, 105.

3. Hejnar, P., Koukalová, D., Hamal, P.: Klin. Mikrobiol. Inf. Lék. 6 (6), 2000, 178–181.

4. Hejnar, P., Hamal, P., Koukalová, D.: Influence of an extended incubation period on values of minimum inhibitory concentrations of antibiotics in clinical strains *Stenotrophomonas maltophilia*. Microbiologica, 2000 (v tisku).

5. Hejnar, P., Koukalová, D., Krátká, J.: Occurrence of chlamydial antibodies in patients at the hospital in Olomouc and the significance of seropositivity in classes IgA, IgM for diagnostics of active infections. Proceedings of the Fourth Meeting of the European Society for Chlamydia Research, Helsinki, 20. – 23. 8. 2000 (105).

6. Hejnar, P., Krátká, J.: Prävalenz von IgA-, IgG- und IgM-Antikörpern gegen Chlamydien mit Hilfe von rekombinanten ELISA-Testen von medac bei Patienten der Universitätsklinik Olomouc und Bedeutung des IgM-Nachweises für die Diagnostik aktiver Infektionen. Mikrobiologie, 2000 (v tisku).

7. Hejnar, P., Brož, M.: Choroby hlavy a krku (Head and Neck Diseases), 7 (2), 1999, 29–30.

8. Hejnar, P., Kodým, P.: Superinfekce parazitickým prvokem *Toxoplasma gondii* u sourozenců s latentní toxoplazmózou. Klin. Mikrobiol. Inf. Lék., 2000 (v tisku).

vzdělávání informatiků. Tak chápu formulí Johna Henryho Newmana (vyslovené u příležitosti založení katolické univerzity v Dublinu roku 1852 a publikované roku 1873 ve studii *The Idea of a University* – naše pozn.), že univerzita má vytvářet gentlemany – jedná se o formování kultury intelektu. Utilitární chápání vyššího vzdělání je příkazem doby. Odpovídá očekávání společnosti a aspiracím mládeže přicházející na vysoké školy, jež požaduje šanci na úspěch a životní satisfakci. Ale právě potřeba užitečnosti vysokoškolského vzdělání v prudce se proměňujícím světě hovoří pro návrat významu všeobecného vzdělání v modelu vysokého školství, abychom se vyvarovali toho, co José Ortega y Gasset nazýval „barbarství specializace“.

Místo univerzity v životě společnosti je svázáno s hodnotami, jež univerzita hlásá a jimž slouží. Jeden z filozofů „frankfurtské školy“, Max Horkheimer, řekl studentům roku 1952 ve svém rektorském projevu: „Univerzita vám má poskytnout základy vašeho budoucího povolání. Ale kromě osvojení si užitečných vědeckých poznatků jste povinni rovněž osvojit si pochopení pro život orientovaný k pravdě.“

Takové chápání mise univerzity hovoří pro to, aby v modelu vysokého učení mělo svoje místo vědecké bádání, jak teoretické, tak aplikované, a posilovalo jeho roli v prosazování pravdy a svobody, jak to postuloval Jaspers. Zevšeobecnění vysokého školství, jež je významným nástrojem společenského pokroku, nemůže oslabovat snahy univerzity o dokonalost a vysokou vědeckou úroveň. Politika podpory akademických evaluačních institucí, uskutečňovaná v současné době Evropskou unií, je výrazem těchto snah.

A ještě jeden významný moment veřejných funkcí univerzity je třeba zdůraznit: očividný univerzalizmus vědy, jež příkazuje vzdělávat se v otevřenosti vůči jiným a z užívání cizích jazyků činí element univerzitního tréninku, není v rozporu s kultivací národní tradice a s udržováním a posilováním národní svébytnosti a občanských povinností.

(Gazeta Wyborcza, 6. 10. 2000, přel. J. Fiala)

UNIVERZITNÍ PRACOVISŤE INFORMUJÍ

Česko-slovenské vztahy a historická věda

V sobotu 28. 10. 2000 jsme oslavili 82. výročí vzniku Československa. Tímto datem v roce 1918 vyvrcholila předcházející vzájemná spolupráce Čechů a Slováků, jež měla bohatou a dlouholetou tradici. V následujícím období existence společného státu (s výjimkou let 1939–1945) nastala ideální situace, kdy se vzájemné vztahy mohly prohlubovat a taky se tak i dělo (i přes různé peripetie). Když se v roce 1992 rozhodlo o rozdělení Česko-slovenské federativní republiky, převážná část obyvatel tohoto státu nesouhlasila. Přesto od 1. 1. 1993 existují dva samostatné celky: Česká republika a Slovenská republika. Proto se podíváme, jaké je dnes povědomí o České republice na Slovensku a o Slovenské republice v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (pohled nebude komplexní, zaměříme se jen na některé aspekty daného problému, vztahující se k historii).

Pokud jde o historickou vědu, situace je zde do jisté míry uspokojivá. V oboru totiž pracuje Česko-slovenská/Slovensko-česká komise historiků, která se pravidelně (dvakrát do roka) schází střídavě v ČR a v SR na pracovním zasedání (poslední zasedání komise se uskutečnilo v květnu 2000 v Bratislavě, následující se uskuteční druhý listopadový týden 2000 v Českých Budějovicích). Komise je složena z historiků z různých vědeckých pracovišť v ČR a SR (Katedra historie UP má v komisi rovněž své zastoupení – doc. J. Schulze, CSc.). Zasedání komise je vždy doprovázeno půdovou diskusí, již se může zúčastnit i široká veřejnost; především pro studenty je to příležitost seznámit se s problematikou česko-slovenských vztahů a na vlastní oči uvidět elitu českých a slovenských historiků. Vedle pravidelných pracovních setkání komise vydává Česko-slovenskou historickou ročenku (zatím vyšla čtyři čísla), která přináší nejenom poznatky o činnosti komise, ale i informace o konferencích, nových knihách apod.

Komise rovněž organizuje konference vztahující se k česko-slovenským vztahům, respektive k československým dějinám. Za zmínku stojí především pravidelná setkání v Liberci (letos se koncem srpna uskutečnil již desátý ročník), která mají seznámit středoškolské učitele z ČR i ze SR s problematikou česko-slovenských vztahů. Je potěšitelné, že se těchto schůzek účastní stále více příslušníků mladé generace.

Na druhou stranu znalosti studentů historie na českých vysokých školách o slovenských dějinách jsou minimální. Je to dáno především nedostatečným zastoupením slovenských dějin v učebních osnovách na základních i středních školách. A s podobným problémem se můžeme setkat i na školách vysokých. Se Slovenskem se ve výuce můžeme setkat jen okrajově. A to dokonce i při výkladu dějin Československa. Problematika je totiž většinou probírána z pohledu českého. Proto je chvalitebná snaha Katedry historie FF UP, která se v minulosti snažila zajistit výuku slovenských dějin a česko-slovenských vztahů díky spolupráci s vysokoškolskými pracovišti, například v Bratislavě a Nitre. Pokud jde o slovenské studenty, jejich znalost českých dějin je několikrát vyšší. Vlastně byla. Dnes se jim na slovenských vysokých školách věnuje méně prostoru než například před rokem 1993. Ovšem slovenští studenti se zájmem o české dějiny (ale nejen o ně) mají jednu nespornou výhodu: na Slovensku existuje a také funguje distribuce českých knih, a to i odborných. V České republice podobná distribuce neexistuje. Podle některých knihkupců není o slovenské knihy v Česku zájem. Pozitivní roli v zájmu českých studentů o Slovensko naopak sehrává nadace prezidentů, tj. Nadace Václava Havla a Michala Kováče, která poskytuje stipendia případným zájemcům o studium v obou státech, a to nejenom historikům.

Celkově je možné říct, že situace ve vzájemných vztazích v rámci historické vědy je solidní. Na jednotlivých univerzitách (např. v Brně a v Praze) vyrůstají katedry slovakistiky, které se částečně věnují i slovenským dějinám a česko-slovenským vztahům, na Katedře historie FF UP probíhá výběrová přednáška z česko-slovenských vztahů, na bohemistice přednáška o nové slovenské literatuře atd. Je tedy šance, že se česko-slovenské vztahy dostanou na novou, kvalitativně vyšší úroveň, což si oba národy vzhledem ke společné minulosti nepochybně zaslouží.

Mgr. M. Junek,
Katedra historie FF UP

Raci říční se vrací do okolí Olomouce

Stav čistoty vod v České republice se v poslední době výrazně zlepšil. Tento fakt umožňuje návrat dokonce i takovým čistobytným živočichům, jakým je rak říční.

V letošním roce se poprvé podařilo vytvořit společný projekt, který má zabezpečit oživení vodních lokalit v nejbližším okolí Olomouce. Na projektu *Astacus* se podílí odbor ŽP ÚM Olomouc, Katedra přírodopisu a péstitelství Pedagogické fakulty UP a 9. ZO ČSOP. Do řeky Moravy, Mlýnského potoka a Bystričky byli v rámci reintrodukce vysazeni raci říční z umělého odchovu, jenž provádějí ochránci přírody v Olomouci již deset let. Na každé lokalitě byla umístěna populace raků, kterou tvoří několik desítek raků dospělých a stovky ráčků z letošního odchovu.

Na všech jmenovaných lokalitách jsou vhodné životní podmínky, jež zaručují, že se zde vysazené populace raků zdárně uchytí.

RNDr. M. Holzer,
PřF UP

NA AKTUÁLNÍ TÉMA

Město Olomouc financuje výzkum svých dějin

Dne 5. 10. 2000 byl zastupitelstvem města Olomouce schválen sedmiletý výzkumný projekt *Akademické dějiny Olomouce*, jehož výsledkem bude vydání knižní publikace stejného názvu. Město na něj uvolnilo částku 7 milionů korun, z níž polovina pokrývá náklady spojené s výzkumem a druhá polovina samotné vydání. Institucionálním garantem a koordinátorem projektu je Katedra historie FF UP zastoupená doc. J. Schulzem, CSc. Jemu jsme položili několik otázek:

Kolik bylo dosud vydáno publikací o historii Olomouce?

Publikací není příliš mnoho. Existují některé starší dějiny z pera německých autorů. Nejpозорuhodnější jsou *Dějiny města Olomouce* od Václava Nešpora z roku 1936, které končí rokem 1919. Nedávno vyšly znovu v reedici. Autorovy možnosti byly pochopitelně omezené, neboť se ukazuje, že takový projekt je záležitostí týmovou, že není v silách jedince zvládnout obrovský materiál, který se k dějinám města vztahuje. Primárně je proto zapotřebí financovat základní výzkum. V roce 1972 pak vyšly *Malé dějiny Olomouce*, dnes rovněž antikvované.

O jaké poznatky by měly *Akademické dějiny* přechodit publikace obohacit?

Tak především je to v těch krajních polohách. Velmi dynamicky se rozvíjí archeologie, ať už pravěká, nebo středověká. Nálezů každým rokem přibývá. Ukazuje se, že Olomouc byla zřejmě významným centrem Velké Moravy, čili dosavadní poznání bude obohaceno o tento materiál. Samozřejmě i o středověkém a o raně novověkém období existuje spousta materiálů, který využít nebyl. A pak je to ten druhý pól, tedy dějiny 20. století.

Akademické dějiny budou dvousvazkové, první svazek do roku 1876, kdy se začaly bourat olomouc-

ké hradby, které brzdily především průmyslový rozvoj města. Druhý díl bude mapovat období 1876–2000. V případě období po roce 1945 budou poznatky v podstatě zcela nové.

Kolik autorů se bude na projektu podílet?

To se vůbec nedá odhadnout, ten tým může být dost početný. Zatím jsme určili garanty jednotlivých kapitol. Odbornými redaktory budou PhDr. V. Spáčil, emeritní ředitel Státního okresního archivu v Olomouci (období do roku 1876), a prof. M. Trapl, CSc., z Katedry historie FF UP (období od roku 1876). Dále svou účast přislíbili doc. P. Zatloukal, ředitel Muzea umění v Olomouci, a prof. E. Petrů, DrSc., z Katedry bohemistiky FF UP, který bude mít na starost oblast umění a širší kulturní problematiku. Tyto obecně uznávané osobnosti sestaví širší autorský kolektiv z olomouckých historických pracovišť a budou řídit práci na projektu. Zájem o spolupráci projeví nejen odborníci, ale i laikové, kteří mají přístup k pozůstalostem. Odborná historická obec je v Olomouci hodně početná, což byl také jeden z důvodů, proč si na tento úkol troufnout.

Kdy by měly *Akademické dějiny* města Olomouce vyjít?

Vydání *Akademických dějin* města Olomouce bude předcházet vydání tzv. malých dějin Olomouce – jakéhosi představného dějin akademických. Toto vydání bude finančně i interpretačně dostupné pro širokou olomouckou veřejnost. My pak rádi uvítáme jakoukoli připomínku či námět, který by mohl naši práci obohatit. Termín odevzdání rukopisu jsme si dali do konce roku 2001, čili vydání v první polovině roku 2002. Potom bude zbývat ještě pět let na dopracování finální podoby dvousvazkových Dějin.

Za rozhovor poděkovala

A. Novobilská

Jak odstranit války? Financovat je z veřejných sbírek.

***

Skrvny na Slunci? Dnes už lidé zaneřádí všechno.

-jas-

JUBILEA

Blahopřejeme!

Při příležitosti životních jubilej udělila ve středu 31. 10. rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc., ocenění třem osobnostem PřF UP. Zlaté pamětní medaile získali RNDr. Pavla Kunderová, CSc., která působí na Katedře matematické analýzy a aplikací matematiky PřF, a prof. RNDr. Richard Pastorek, CSc., jenž vede Katedru anorganické a fyzikální chemie PřF. Vedoucí katedry algebry a geometrie prof. RNDr. František Machala, DrSc., který již zlatou medaili vlastní, obdržel jako výraz uznání blahopřejný dopis.

Na snímku zleva prof. F. Machala, RNDr. P. Kunderová a prof. R. Pastorek.

-ano-, foto -tj-

O ČEM SE (NE)MLUVÍ

Co to je, když se řekne *gender studies* aneb Na vlastní kůži...

(Dokončení)

V minulém čísle Žurnálu UP jsme otevřeli rozhovor s PhDr. J. Šiklovou, Ph.D., na téma feminismus a *gender studies*; nyní přinášíme jeho dokončení:

Je možno studovat *gender studies* i na některé další české vysoké škole?

Pokud vím, přednášky z oboru studia rodu začali realizovat také na Masarykově univerzitě v Brně, na Fakultě sociálních studií, jejímž děkanem je prof. I. Možný. Ten ví, že tematika gender je aktuální. Určitou dobu byly gender studie součástí studia sociologie také u vás na UP. Několik let jsme tam jezdily přednášet z Gender Studii o. p. s. a z FF UK z Prahy. Pak tento kurz samostatně vytvořila PhDr. D. Sýkorová na katedře, kterou vede doc. D. Šimek. Další zprávy o jejich curriculaech a vývoji oboru nemáme. Bude-li zájem, jsme ochotné jim svoje zkušenosti předat a nabídnout některé speciální cesty.

Jaký byl a je zájem o *gender studies* ze strany studentů na FF UK?

Ze strany studentů je tak velký zájem, že nám nestačí posluchárny. Nebyl ale na začátku: přiznám se, že když jsme začínaly (i začínali – v kurzu od začátku přednášeli také muži), byly přednášky realizovány především v angličtině, protože studentky se trochu styděly na ně chodit. Styděly se, že by vůbec mohly mít o *gender studies*, a tedy i o ten inkriminovaný feminismus nějaký zájem. A tak mohly říkat, že tam chodí proto, že chtějí slyšet skutečnou angličtinu. Kdybych tehdy do seznamu přednášek napsala „feministická studia“, tak tam nepřišla ani noha. Ale to už se zlomilo, dnes už tam chodí dokonce i řada studentů, kteří se o tuto problematiku zajímají. Na přednáškách, které děláme paralelně pro veřejnost, bývá přibližně jedna třetina mužů. Například přednáška týkající se tématu žena v médiích a reklamě byla velice navštívená. Rekla bych, že mladé lidi velmi ovlivňují jejich zkušenosti ze Západu – jezdí tam a vidí, že problematika rodu je tam součástí studia, a dokonce vidí, že existují i feministé, aniž je to chápáno pejorativně – že je to prostě přístup ke světu. Mimochodem – např. na Středoevropské univerzitě v Budapešti vede v současnosti *gender studies* muž.

To je sympatické. Ale konečně – proč ne?

Je to sympatické. Podle mého názoru – a to nemá být vtip – jsou muži ohroženým druhem, protože jestliže jsou ženy nuceny do určité sebestylizace podle jim „přidělených“ rolí, muži jsou do ní nuceni také, ale ještě ten fakt nereflaktuji, neuvědomují si jej, a proto se ani nemohou bránit. V tomto směru jsou na tom vlastně ženy lépe.

Gender studies tedy zahrnují i otázku „mužskou“...

Ano, a např. Open Society Fund zásadně realizuje kurzy pro učitele středních škol pod názvem Společnost z hlediska rozdílů žen a mužů. Myslím si, že je to správné. Ale třeba na Západě, u organizací ženského hnutí, jsem s pojetím *gender* místo feministických studií neměla úspěch, protože některé protagonistky v tomto pojetí viděly ústupek ve prospěch mužů. To je zase takový ženský šovinismus, v jehož rámci nám říkájí: „Vy tam ale chcete ty *gender studies*, a ne feminismus – tak na to my vám teda ale peníze nedáváme!“ Je to paradoxní, ale musím přiznat, že když jsme měli v kurzech jako přednášející muže, tak jsme k honorářům a cestovnímu v prvních letech psali jména s tím -ová (*bouřlivý smích*) – prostě místo Hubálka Hubálková – a bylo to. Vždyť je to nakonec úplně jedno a jinak bychom ty peníze tehdy nedostali. Oni v tom totiž současně taky viděli určitou sociální pomoc – ať si ty ženské taky přivydělají! Ale podle mne je to nevhodné. Jestliže v *gender studies* budou vystupovat zas jenom ženy, které budou mít vztah k mužům, tak to bude vlastně totéž, co předtím – jenom úplně naruby. Považují za naprosto normální, když mě kolegyňe mají čtyři děti nebo někde u Prahy chovají slepice – a přitom se cítí být feministkami.

To trochu bourá rozšířenou představu o feministkách...

...ano, je třeba zlomit stereotypy i v samém vystupování žen-feministek, nejen v tom, co si lidé pod tímto pojmem představují.

Když mluvíte o ženách jako o tzv. pseudominoritě, naznačujete tím, že si mohou samy za to, že se podceňují a že je v tom sebepodceňování nějaká vjhoda?

Ne, ony si za to nemohou samy, já jen říkám, že se chovají jako minorita a přitom minoritou nejsou. A minorita se chová obranným způsobem: např. občas se znevědělí („my nejsme minorita“), analogii najdete u Romů, kteří – když získají nějaké vzdělání, postavení – většinou s ostatní romskou komunitou nechťejí mít nic společného – a nevíte o nich. Stejně tak Italové, Portorikánci, když emigrovali do Ameriky. Další typ obranného chování je sebeshazování, znevažování sebe, dělání si vtipů ze sebe samých proto, aby se zmínil případný útok...

To je normální chování minority – pod tlakem prostředí. Existují zkrátka stereotypy, o kterých si vůbec neuvědomujeme, že v oblasti *gender* existují. Neříkám tedy, že ženy si za to mohou samy; ony jsou k tomu prostě takto vedeny – a svým způsobem jsou stejnou obětí i muži. Každý muž také nemá chuť být nějakým lovcem (kde má konečně dneska lovit) nebo supermanem; v tomto ohledu jsou muži poškozeni velmi výrazně. Dokonce se domnívám, že se dá mluvit o krizi maskulinity, protože vlastně po celou dobu druhé poloviny dvacátého století muž v těch sociálních rolích, které doposud měl, ztrácel: přestal být jediným živatelem, přestal rozhodovat o počtu svých dětí, sociální zákony – speciálně v socialismu – šly na ruku ženě jako žitelce dalších budoucích vojáků. Např. v bývalém Sovětském svazu je maskulinita úplně zrušena – i alkoholem, gulagy, válkami atd. ...

V Rusku je tedy podle vás vysoká míra emancipace žen?

Ano, velmi vysoká, ale nereflaktuovaná. Ty ženy si to neuvědomují, u nás ostatně také ne. To je to krize maskulinity – a všimnete si, že často není kam sáhnout po nějakém vzoru. Třeba i proto má v Rusku takový obrovský úspěch Lazebnik sibiřský N. Michalkova. V tom filmu sahá Michalkov po mužském vzoru – ale kam? Do vzorů 19. století, století carů, děkabristů, ruských kadetů... On je hrdý kadet, budoucí důstojník, který současně oplodní i služebnou, a ta jej potom následuje věrně do vyhnanství až na Sibiř. Anebo má ten ruský vzor v podstatě podobu válečníka a je možné (a teď to přezenu), že řada oněch lokálních válek, které na území bývalého Sovětského svazu v současné době probíhají, představují určitý tribalismus, kmenové války. Možná, že je to právě hledání maskulinity, toho vzoru válečníka, kterého žena čeká, oplakává, doprovází, a on teprve takto může získat její

úctu a lásku, teprve jako válečník v ní vyvolává emoce, které přestal jako muž vyvolávat v tomto moderním světě a ani je už vyvolávat nemůže.

Takže je tam nějaké vakuum?

Ano, v prostoru pro mužské role je vakuum. U žen je to spíše naopak, těm rolí přibývá. Přitom ale v našem podvědomí zůstávají stejné archetypální modely, které působí podprahově. Vidíte to třeba v reklamě, která vlastně neodpovídá skutečnosti a přitom je velmi účinná...

To zní trochu schizofrenicky.

Je to schizofrenie – ale schizofrenie, kterou si neuvědomujeme. Psychiatři a psychologové se s tím samozřejmě setkávají, to jsou podprahové záležitosti našeho vědomí. A proto možná ten diskurz, který by tady mohl být, je úplně o něčem jiném...

Ustřední téma letošních olomouckých psychologických dnů znělo Odlišnost v jinakosti. Jaký mají z tohoto pohledu podle vašeho názoru gender studia význam pro budoucnost 21. století?

Domnívám se, že to souvisí s globalizací, s tím, že se evropská civilizace v tom pravém slova smyslu početně zmenšuje – vlivem přílivu uprchlíků, emigrantů, mohutnou výměnou pracovních míst atd. Evropa jednadvacátého století zkrátka už nebude hrát tu roli, kterou dosud hrála. A my si budeme muset zvyknout na jinou interpretační rovinu. Jestliže vím např. může někdo ještě pořádně říci, že nemůžeme mít nejvyšší soudkyni, protože potřebujeme „systémové myšlení“, tak je to pouze opakování toho, co považujeme za jediný správný kanon myšlení, tj. interpretace dějin podle králů, válek, podle expanzí impérií, kde se co vybojovalo, kde ztratilo... A já se domnívám, že když budu interpretovat dějiny podle toho, jak se žilo, a ne podle sledu panovníků, tak je to vlastně nejednodušší vstup jiného druhu myšlení. A o to právě usilují *gender studies* – o jiný průnik téhož. A je to proto vlastně něco, co budeme nuceni dělat v nadcházejícím 21. století. Právě v tom vidím ocenění té jinakosti jako hodnoty: proč by vše muselo být interpretováno pouze tak jako dosud? Podle evropského modelu? V *gender studies* vlastně říkáme: nevycházejte z teorií, ale začněte z vlastní zkušenosti a z té potom teprve jděte k něčemu zobecnujícímu. A to je ten „ženský“ přístup.

Jenomže v momentu, kdy to chcete etablovat například na naší fakultě, tak musíte začít s tou teorií. A zase jste tam, kde jste byla na začátku...

No, dejme tomu, že na úplném začátku už ne...
Za rozhovor poděkovala

V. Mazochová

Pozn. red.: Podle informací vedoucího Katedry sociologie FF UP doc. D. Šimka byly přednášky z oboru gender studies ze studijního programu sociologie vyřazeny po několika semestrech jejich nepříliš úspěšné realizace.

Diskuse, názory, ohlasy

K dialogu mezi vědou a náboženstvím

Téma evoluce probírané na teologické konferenci (viz ŽUP č. 3, str. 4) je pro věřící veřejnost stále aktuální. Nedávno vyšlo papežovo placet k faktu vývoje, takže náboženští teoretikové (kromě fundamentalistů) nyní přijímají představu stvoření prostřednictvím evoluce, evolučním aktem. Ostatně – jako člověk věřící si to už myslel i Charles Darwin (1801–1882).

Generátor všeho nového, co evolucí vzniká či vzniklo (dědičné vlastnosti), pracuje náhodně, stochasticky, nepředvídatelně (mutace, genetické recombinační, genový drift). Evidentně postrádá atribut účelnosti a cílovosti, je uchopitelný pouze počtem pravděpodobností. Vektor účelnosti vlastnosti „přiděluje“ geneticky vzniklým změnám až přírodní výběr. Svými selekčními kritérii testuje kompatibilitu každé změny s okolím. Rozhoduje, která změna vlastnosti

(fenotypu) je pro život výhodná, nevýhodná, škodlivá, zda zůstane zachována v dalších generacích, nebo bude eliminována. Nahodilost vzniku genetických variací a účelná finalita přírodního výběru se doplňují a výsledkem je evoluce. Taková je podstata vědeckého výkladu evoluce (neodarwinismu). Teorie přírodního výběru operuje ovšem pojmy, které jsou náboženskému konceptu světa hodně vzdáleny: nadprodukce potomstva, selekce, kompetice o zdroje výživy a prostor, o výhody nejryznějšího druhu, o maximální zisk prospěchu a zisku individuálního a skupinového i formou předstírání a podvodu (příklad mimikry), o preferenci a přežívání zdatnějších na úkor méně zdatných, o evolučním vítězství lépe adaptovaných a ústupu hůře adaptovaných a slabých z evoluční scény do propadlých dějin. Tyto biologické děje

nemají mravní rozměr a nejen nábožensky citivému člověku jsou intuitivně proti mysli. Protože člověk pozoruje a sám zkouší, jak princip darwinovské selekce, „boje“ o životní výhody a o pozice, působí rovněž v lidské společnosti – v byznysu, ekonomice, politice, sportu, školství, vědu a kulturu nevyjímaje.

Bylo zajímavé sledovat spekulativní konstrukce teologů, jejichž cílem bylo hledat, nalézt a ukázat sluchitelnost vědeckého výkladu evoluce s náboženským učením, jejich komplementárnost. Případá mi však nesmírně obtížné přijmout myšlenku, že evoluce je řízena Božskou prozřetelostí k nejvyššímu Dobru, Pravdě a Lásce, když každou z jejich nesčíslných drah provází bezpočet utrpení, bolesti, násilí, bída, hlad, útlak, bezpráví a masy mrtvol jedinců méně zdatných, hůře adaptovaných, často ještě nenarozených – bakteriemi a prvky počinaje a lidmi konče. Jak jsem se dozvěděl, kterýsi farář v zahraničí se s tím neuměl vyrovnat a stal se ateistou.

Méně obtížné je přijmout tvrzení, že samoorganizace systému je výsledkem působnosti Božské síly orientované k dosažení předurčeného cíle v podobě komplexnosti vyššího řádu s novými vlastnostmi, které emergují s vyšší organizovaností každé soustavy, neživě i živě. Systémová teorie se bez tohoto postulátu sice obejde, ale vyloučit ho nemůže. Molekuly bílkovin, sacharidů a tuků se organizují do komplexních makromolekul s novými vlastnostmi (signálními, motorickými atd.) prostřednictvím chemických vazeb různých typů v živých systémech a často i ve zkumavce. Neuspokojíme-li se fyzikálně chemickým popisem těchto vazebných sil a těžeme-li se po jejich původu, pak překročíme z přírodovědy na pole teologie. Což přírodovědec obvykle nedělá. Protože tam, kde končí věda, začíná se tázat filozofie a teologie.

Přednášky na konferenci znovu potvrdily, že vědecká fakta nejsou a nemohou být předmětem filozofických ani náboženských sporů, tím může být pouze jejich interpretace v obecné rovině filozofické, resp. metafyzické. Důvodem je, že myšlenkové konstrukce s metafyzickými prvky jsou založeny na osobní víře a jejich pravdivost nelze testovat vědeckou metodou (např. pokusem). Ukázkou tu může být výňatek z konferenční teze prof. I. Deliove, O.S.F. (Washington): „The ability of chaotic systems to self-organize reflects an underlying trend in evolution towards a complexity of goodness which is ultimately embodied in Christ. The direction towards a complexity of goodness is related to the absolute primacy of Christ so that evolution culminates in the ultimate goodness of the Incarnation were the humility of God as love is revealed.“

V jednu chvíli mne na konferenci napadla věta z kteréhosi Puškinova díla, bezpochyby hluboce pravdivá: „Kdo věří, tomu je teplo na Zemi.“ V zápětí mi ale přišlo, že právě teď nenávislně bojují Palestinci s Izraelci o výhodu spravovat onen malý kousek země po svém, podle své vlastní náboženské víry. A začalo mi být chladno.

Prof. M. Hejtmánek, DrSc.

„Podle čeho poznáme, že transcendence vůbec existuje? Jednoduše podle toho, že materialismus musel nechat nezodpovězené některé otázky – a to od jeho počátků ve starověku, kdy ještě neexistovala přírodní věda v našem pojetí, až do doby s relativně silně rozvinutými přírodními vědami. Filozofové a vědci vědí o této mezeře; dnes je větší než kdykoli před tím. To, co materialismus nebyl schopen pochopit, je materiálně nedefinovaná síla, ovšem zřetelně pozorovatelná na jejím vlivu. Svým kosmickým působením ovlivnila celkový vývoj od jednoduchého ke složitějšímu a pravděpodobně jej dosud ovlivňuje. Současně také působí v mikromolekulární rovině, kde říká jednotlivé buňce podle jejího prostorově funkčního začlenění, jak má vypadat její další vývoj, růst a specializace. Buňka sama to neví.“

Ze skutečnosti, že se na této planetě udržely navzdory obrovské chemické nestabilitě první praforní života, ba že se dokonce vyvinuly ke gigantické komplexnosti, z této skutečnosti můžeme usuzovat, že už před vznikem života na této planetě nebo snad v tomto vesmíru směřovala entelechie k životu.“

(H. T. Mandl ve své knize Filozofova sázka aneb počátek definitivní smrti, Brno 2000)

-mh-

ZKUŠENOSTI ZE ZAHRANIČÍ

Vídeň a Češi (nejen na univerzitě)

Termín konference 225 let bohemistiky na Vídeňské univerzitě, kterou uspořádala tamní slavistika, zejména však její bohemistická složka, připadl shodou nepříliš šťastných okolností na konec historického týdne, v němž byla spuštěna jaderná elektrárna v Temelíně. Naštěstí atmosféra bohemistického setkání nebyla tímto souběhem událostí poznamenána. Hranice na jižní Moravě nebyly zablokovány (autor těchto řádků zvolil preventivně cestu vlakem) a zesílená policejní přítomnost, která byla v den zahájení konference patrná v centru Vídně, tzn. i v okolí nového univerzitního kampusu (bylo zde opravdu co závidět), nebyla vyvolána ochranou českých delegátů před odpůrci jaderné energetiky, ale měla jiný, zcela „tuzemský“ důvod: pravidelnou čtvrtěční protivládní demonstraci, která byla 12. října ještě umocněna protestem vysokoškoláků proti zavedení školného (5000 šilinků na semestr) na vysokých školách.

Zmínka o demonstraci a školném by mohla být vzhledem k vlastnímu programu konference irelevantní, kdyby se tato otázka nedotýkala i existence tzv. malých oborů, jakým je ve Vídni bohemistika. Jde totiž nejen o prvotní sociální důsledky, ale sekundárně i o ohrožení malých oborů (a k těm patří v Rakousku také bohemistika). Že obavy rakouských intelektuálů nejsou bezdůvodné, přiznal předešlého dne současný rakouský ministr financí, který veřejně zapochyboval o nutnosti existence „nějaké“ orientalistiky. Představitel rakouských univerzit takové „pragmatické“ názory nenechávají bez povšimnutí a aktivně proti nim vystupují nejen na demonstracích. Ve své úvodní řeči je kritizoval i rektor vídeňské univerzity Univ.-Prof. Dr. Georg Winckler, který spolu s českým velvyslancem ve Vídni, Jiřím Grušou, konferenci zahájil. Oba předali přítomným pozdravy i od prezidentů obou republik.

Pro Olomoučana bylo jistě potěšitelné, když v úvodním referátu vedoucího bohemistického oddělení prof. Josefa Vintra slyšel, že do dějin vídeňské bohemistiky, která vznikla dlouho před založením vlastní slavistiky, se nemalou měrou zapsaly i osobnosti spjaté s Olomoucí, zejména pak Alois Vojtěch Šembera, který ve Vídni působil více než třicet let, od roku 1850 až do své smrti v roce 1882. (Méně potěšitelný je pak přítomný stav styků Vídeňských s Olomouckými,

neboť mnohem aktivnější jsou v tomto ohledu Pražané a Brňané – i když kuloární hovory ukázaly, že by se situace mohla změnit k lepšímu.)

Nehodlám na tomto místě tlumočit obsahy referátů, které v prostorách auly a přednáškové místnosti vídeňské univerzity přednesli vedle bohemistů vídeňských (mj. prof. Vintř, prof. Winczer, dr. G. Zandová) samozřejmě bohemisté čeští (mj. prof. Uličný, doc. J. Holy, doc. D. Tureček) a také bohemisté působící v Německu, kde je výuka češtiny na univerzitách relativně slušně zastoupena (prof. H. Rothe, prof. T. Bergman, prof. M. Nekula, prof. H. Schmidová). Týkaly se totiž poměrně širokého spektra problémů: zazněly zde příspěvky k dějinám Čechů a češtiny nejen na univerzitě, ale ve Vídni vůbec (Tilman Berger připomněl, že někteří z habsburských císařů uměli česky a že Leopold I. při návštěvě ruského cara Petra I. v roce 1698 zalitoval, že neumí česky, aby se s carem domluvil...), k dějinám češtiny, o vlivech němčiny na češtinu a naopak (prof. Marek Nekula z Regensburgu to ukázal na korespondenci rodičů Franze Kafky) a o tendencích v současně češtině, stejně jako referáty o literatuře a literární metodologii (prof. Herta Schmidová z Postupimí ve svém referátu o Havlových dramatech prokázala nejen výtečnou znalost zkoumaného materiálu, ale i českého strukturalismu).

Jako významný a nepochybně obohacující byl na tomto setkání permanentně srovnávací pohled, pohled zkoumající vzájemné ovlivňování české a německé (rakouské) kultury, jazyka a literatury.

Součástí konference bylo i několik doprovodných akcí. Některé měly spíše společenský charakter (např. přijetí na vídeňské radnici), mezi dalšími bylo pro českého bohemistu zajímavé setkání s nedávnými absolventy vídeňské bohemistiky a současnými studenty (i když pro ně není snadné uplatnit svou kvalifikaci, všichni se češtině nějak věnují).

Na závěr ještě jedna potěšitelná poznámka: olomoucké *Panorama české literatury* patří ve Vídni k základním (a mezi studenty oblíbeným) studijním textům.

PhDr. J. Schneider, Ph.D.,
Katedra bohemistiky FF UP

Otevřený dopis

panu PhDr. Rostislavu Hladkému ve věci používání xerox karet pro kopírování v KUP

Vážený pane řediteli,
využívám možnosti veřejně Vás požádat o vysvětlení a návrh řešení problému týkajícího se používání karet pro kopírování na xerozových přístrojích v KUP. Prostřednictvím Žurnálu UP se na Vás obracím proto, že se tato věc netýká pouze mne, ale také řady dalších pracovníků i studentů UP, kteří tak budou mít v případné diskusi rovněž možnost se k situaci vyjádřit.

11. listopadu 1999 jsem si v KUP zakoupila dvě karty v celkové hodnotě 1000 Kč. Ty mi umožňovaly kopírovat materiály z vaší knihovny. Vašimi pracovníky jsem byla navíc informována, že toto je jediný možný způsob kopírování většího množství textů v KUP. Tuto službu jsem v následujících měsících využívala, ovšem v září 2000 jsem byla nemile překvapena informací o výměně kopírovacích přístrojů pro kopírování s kartami za přístroje nové, na kterých karty již nelze používat. Když jsem pracovníky KUP požádala o náhradu finanční ztráty, která mi zaviněním KUP nastala, bylo mi sděleno, že služba byla zrušena bez náhrady předplacených impulsů. Je třeba podotknout, že na kartách mi zbylo zhruba 550–700 impulsů (přesný počet budu moci doložit až po vložení karet do snímače kopírovacího přístroje), čímž mi vznikla ztráta zhruba 550–700 Kč. Bylo mi doporučeno napsat stížnost do Kniha přání a stížnosti KUP. Tak jsem učinila a 4. října 2000 se mi dostalo od pracovnice paní H. Bartošové této – pro mne poně-

kud zarážející – odpovědi: „Stalo se pravidlem, že s novým školním rokem nastávají v KUP vždy určité změny. V souvislosti s kopírkami je to právě tento případ. Již od jara (března) t. r. pracovníci KUP (především vydávající kopírovací karty) upozorňovali každého, že zmíněné karty platí pouze do konce školního roku, tj. do prázdnin proto, že od nového školního roku budou v KUP nové kopírky (stejná situace byla i s čtenářskými průkazy, které nahradily identifikační karty). Je proto v zájmu každého studenta informovat se o tom, zda mu „současná“ karta bude platit i příští rok apod., zejména pokud si je vědom toho, že na delší dobu odjíždí nebo má na kartě větší množství jednotek apod. Firma, která nám „bývalé“ kopírky dodala, odmítá vracet peníze, stejně tak KUP. KUP také nemá možnost zjišťovat stavy jednotek na kartách, neboť firma si je již odvezla.“ (viz Kniha přání a stížnosti – list 003174 A)

Tuto argumentaci lze označit za nedostatečnou a poněkud neprofesionální. Od března 2000 jsem totiž služby KUP využívala, ale žádný z pracovníků mě neupozornil, že mám své karty „dovyužívat“ do konce června 2000. Navíc je zcela logické, že pokud si student či pracovník KUP karta pro xerokopie koupí, jen minimálně a zcela výjimečně se při kopírování setkává s pracovníky KUP. Pracovníci KUP také nemuseli vždy a za každých okolností každého –

Dokončení na str. 8

STUDENTSKÁ RUBRIKA

Záříjové setkání na Pedagogické fakultě UP

Ve dnech 24. – 29. 9. se v Olomouci uskutečnil studentský *Mezinárodní pedagogicko-vědecký tábor* na téma „Využití volného času žáky 5. tříd základní školy“, který uspořádala Katedra učitelství 1. stupně ZŠ na Pedagogické fakultě UP. Pozvání přijali profesor R. Siller se svými studenty z univerzity v Heidelbergu, skupina učitelů i studentů z Opolské univerzity pod vedením asistenta S. Tabola a dvě zástupkyně z České základní školy J. A. Komenského v Daruvaru. Uvedené mezinárodní kontakty, které zabezpečila vedoucí Katedry učitelství I. stupně ZŠ doc. A. Nelešová, CSc., přináší mnoho pozitivních výsledků a dlouhodobou spolupráci.

Cílem tohoto setkání bylo především sledování využití volného času žáků, poznání jednotlivých států, jejich školských systémů i mimoškolských organizací a navazování nových pracovních kontaktů i přátelských vztahů.

Po celý týden byl připraven bohatý poznávací i kulturní program. Naši hosté měli možnost navštívit plně organizovanou základní školu na Tererově náměstí v Olomouci i malotřídní školu v nedalekých Samotíškách, kde shlédli část vyučování na prvním

stupni a také výuku cizích jazyků, o kterou byl velký zájem. Byli seznámeni s celkovou organizací škol i s nabídkou jejich mimoškolských činností. Velmi inspirativní den připravilo také školící středisko Slunákov v Horce nad Moravou, které se nachází v příjemném prostředí nedávno zrekonstruovaného areálu a celoročně připravuje programy v rámci ekologické výchovy pro předškolní i všechny typy školních zařízení. Ze zájmových organizací jsme navštívili Dům dětí a mládeže v Olomouci. Měli jsme možnost se zapojit, vyzkoušet si nejrůznější aktivity přímo ve vybraných kroužcích a nahlédnout blíže do jejich činnosti. Zejména zahraničním učitelům se líbilo ve studiu ART. Tato specializovaná prodejna v dnešní době nabízí nejen velký výběr učebnic, různé didaktické pomůcky, výtvarný materiál, ale i širokou škálu vybavení dětských pokojů či třídy.

Naši snahou bylo přiblížit hostům i historii města; prohlédli jsme si téměř všechny zajímavé a cenné památky Olomouce i blízkého okolí. Navštívili jsme mnohé kulturní akce, které měly velký ohlas. Za všechny bych ráda zmínila koncerty věnované J. S. Bachovi v olomouckých chrámech nebo baletní představení v Moravském divadle. Poslední den setkání jsme strávili v Brně.

Každý večer se konala společná setkání, kde vystoupili zahraniční hosté se svými příspěvky k pro-

blematice školství a využití volného času žáky z pohledu svého státu. Velmi zajímavé bylo vystoupení profesora Sillera a celé německé skupiny, která předvedla svůj nový projekt dvojjazyčné výuky v rámci všech předmětů pro česko-německé pohraničí. Všechny besedy byly přístupné i ostatním studentům Pedagogické fakulty, kteří měli možnost se do diskusí také zapojit.

Vědecký kroužek na Katedře učitelství 1. stupně ZŠ pod vedením doc. D. Holoušové seznámil ostatní účastníky s dosavadními výsledky výzkumu na téma „Využití volného času žáky 5. tříd základní školy“, na kterém v současné době pracuje. Ten by měl být proveden v příštím roce i v Polsku.

Výsledkům jednotlivých výzkumů a projektů i dalším příspěvkům k tomuto tématu bude věnován jednodenní listopadový seminář v Olomouci, který by měl na záříjové setkání navázat.

Tento týden nám přinesl mnoho nových zkušeností, zážitků i přátelských vztahů. Doufám, že se vzájemná spolupráce bude i nadále rozvíjet, vždyť akcí podobného typu, zejména týkající se problematiky školství a přípravy budoucích učitelů, je velmi málo.

K. Mihálová,
studentka 2. ročníku učitelství
pro I. stupeň PdF UP

např. vzhledem ke své momentální indispozici – o této změně informovat. V souvislosti s tím je ovšem také zářející, že nikdo z pracovníků Vašeho zařízení nebyl schopen o dané věci informovat uživatele KUP řádně a veřejně – např. prostřednictvím upozornění v Žurnálu UP, prostřednictvím oběžníků po katedrách a fakultách, vývěskami v knihovně, elektronickou poštou, ba ani formou upozornění na internetových stránkách UP, kde mj. uveřejňujete řadu informací o knihovně a dění v ní. Uveřejnění na internetových stránkách by bylo navíc přístupné i pro studenty a pedagogy, kteří pobývají na případných stážích v zahraničí, kde by o věci byli jednoduše informováni. **Ptám se tedy: Proč se tak nestalo? Není snad univerzitní veřejnost, která službu KUP využívá, pro vás dostatečně hodnotným partnerem? Či zájmy se zde vlastně hájí?**

Argumentace, že je v zájmu univerzitní obce sledovat patřičné změny, které se navíc – jak paní Bartošová tvrdí – staly pravidly (tedy něčím, co se v pravidelných intervalech opakuje), lze považovat také za poněkud zářející. Nebylo by tedy vhodné uvést tato „nepsaná pravidla“ jako pravidla psaná do Výpůjčního řádu KUP? Získali byste tímto výraznou „pojistku“ při řešení jiných problémů.

Záhadou je pro mne též řešení finančního vyrovnání mezi poškozenými (nejsem totiž sama) a KUP. Peníze za kartu poškození zaplatili KUP, a ne firmě, která přístroje ke kopírování poskytl (za sebe mohu doložit příjmové pokladní doklady). Myslím si, že je to právě KUP, kdo je v tomto případě za nakládání s financemi odpovědný. Nejsem informována o problémech, které mezi KUP a firmou poskytlující kopírovací přístroje při řešení tohoto problému vznikly, nicméně stály by jistě za zveřejnění a vysvětlení, případně by se mohli k věci vyjádřit zástupci dané firmy.

Závěrem bych chtěla zdůraznit skutečnost, že v této kauze nejsem jedinou poškozenou. V knize přání a stížností KUP najdete mj. ohlasy – stížnosti několika dalších poškozených studentů. Jiní se např. s ohledem na malý kreditní zůstatek na svých kartách neodhodlali nějakým způsobem proti nastalé situaci ohradit. Je však možné, že kdybychom sečetli tyto zdánlivě „zanedbatelné“ sumy našich ztrát, byli bychom překvapeni výší závěrečného součtu.

Věřím, že tento problém všem zúčastněným v nejbližší době objasníte a navrhnete způsob řešení této politováníhodné kauzy.

S pozdravem

Mgr. Pavla Bergmannová,
Katedra teorie a dějin dramatických umění FF UP

... A TENTO TÝDEN...

6. – 8. LISTOPADU

Katedra historie FF UP, Křížkovského 12, 20 hod.: Filozofie Giordana Bruna. Konference. Pořádá Kabinet pro studium dějin filozofie a středověku Katedry historie FF UP.

7. LISTOPADU

Katedra sociologie a andragogiky FF UP, Wurmova 7, 11.30–13 hod.: Židovská menšina (judaismus, základní charakteristika). Pořádá Katedra sociologie a andragogiky FF UP.

Velký sál Arcibiskupské kurie v Olomouci, 17 hod.: Aktivity Arcibiskupské charity v Olomouci. Pořádá Moravsko-slezská křesťanská akademie Olomouc.

8. LISTOPADU

Centrum Aletti, Křížkovského ul., 20.15 hod.: Církev a média. Beseda s mluvčím České biskupské konference P. D. Hefmanem.

Katedra historie FF UP, Křížkovského 10, posluchárna 13, 9 hod.: Historie 2000 – studentská vědecká konference oborů historie a archivnictví. Pořádá Katedra historie FF UP.

Velký sál Arcibiskupského paláce v Olomouci, 14 hod.: Prof. P. Piřha – Český vklad do evropské jednoty. Pořádá Moravsko-slezská křesťanská akademie Olomouc.

Teoretické ústavy LF UP Olomouc, Hněvotínská 3, 16 hod.: Chirurgické kasuistiky. Přednáškový večer II. chirurgické kliniky LF UP a FN Olomouc. Pořádá Spolek lékařů v Olomouci.

8. – 10. LISTOPADU

Knihovna ORL kliniky LF UP a FN Olomouc, 8 hod.: II. operační kurz průšní žlázy. Pořádá ORL klinika LF UP a FN Olomouc.

9. LISTOPADU

Katedra experimentální fyziky PíF UP, posluchárna FXIII, 14 hod.: Fyzikální experimenty podporované počítačem. Přednáší RNDr. F. Lustig (MFF UK). Pořádá Katedra experimentální fyziky PíF UP.

9. – 10. LISTOPADU

VUT Brno: Pracovní setkání vysokoškolských vydavatelů. Pořádá Vydavatelství UP.

10. LISTOPADU

Posluchárna Dětské kliniky LF UP Olomouc, 13 hod.: Pět let dvoufotonové denzitometrie ve FN Olomouc. Přednáškové odpoledne III. interní kliniky LF UP Olomouc. Pořádá Spolek lékařů Olomouc a FN Olomouc.

11. LISTOPADU

Plavecký stadion Olomouc: Memorál 17. listopadu – plavání. Pořádá Sportovní klub UP.

12. LISTOPADU

FTK UP Olomouc, Hynaisova ul.: Olomoucký Master Class 2000 (soutěž v aerobiku). Pořádají Katedra učitelství tělesné výchovy FTK UP, Český svaz aerobiku Praha.

-red-

Pociťujete nedostatek konkrétních a aktuálních informací? Chcete se něco více dovědět o některém pracovišti UP? Máte dotazy na některého z představitelů akademické obce UP? Víte o zajímavých akcích na UP? Chcete se podílit se svými názory, postřehy a připomínkami s ostatními členy univerzitní obce? Využijte e-mail, pište, faxujte na adresu redakce Žurnálu UP nebo nás přijďte navštívit osobně na Křížkovského 8!

Redakce Žurnálu UP